

شرکت ملی نفت ایران (National Iranian Oil Company) در سال ۱۳۲۷ خورشیدی پس از ملی شدن نفت ایران تأسیس و جایگزین شرکت نفت ایران و انگلیس شد. این شرکت مسئولیت برنامه‌ریزی و مدیریت بر اکتشاف، حفاری، تولید و بهره‌برداری از میادین نفتی و گازی، تحقیق و توسعه، استخراج، پالایش، پخش و صادرات منابع نفت و گاز و محصولات نفتی و گازی ایران را بر عهده داشته و از بزرگ‌ترین شرکت‌های نفتی جهان به حساب می‌آید. مرکز شرکت ملی نفت ایران در شهر تهران قرار دارد و بیش از ۴۰۰۰۰ پرسنل در این شرکت مشغول به کار هستند.

شرکت ملی نفت ایران در حال حاضر کاملاً دولتی و زیر مجموعه وزارت نفت است. مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره این شرکت به پیشنهاد وزیر نفت، انتخاب و منصوب می‌شوند و در سلسله مراتب اداری، یکی از معاونین وزارت نفت محسوب می‌شوند. سایر مدیران شرکت ملی نفت ایران توسط مدیرعامل این شرکت تعیین می‌گردند. شایان ذکر است وزیر نفت بر اساس پیشنهاد رئیس جمهوری ایران و تأیید مجلس شورای اسلامی ایران منصوب می‌شود. به موجب قانون اصلاح قانون نفت مصوب خردادماه سال ۱۳۹۰ مجلس شورای اسلامی، مسئولیت حاکمیتی بر عهده وزیر نفت قرار گرفته است. لازم به ذکر است شرکت ملی نفت ایران بر اساس قواعد تجاری اداره می‌شود.

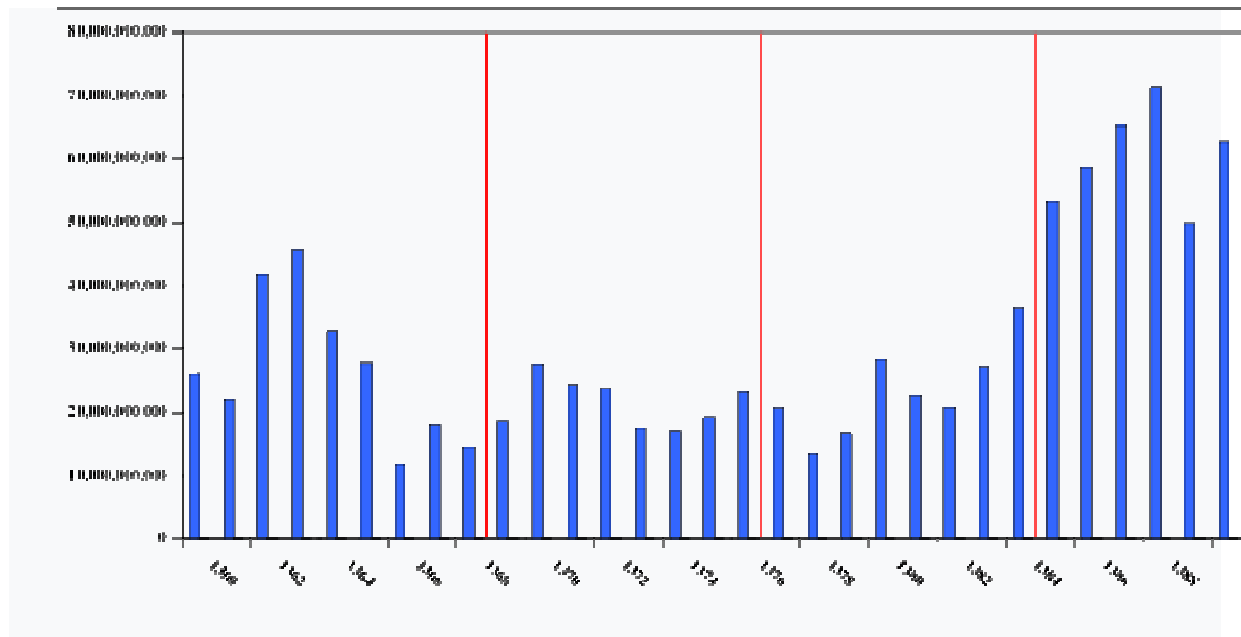
اعضای هیأت مدیره شرکت ملی نفت ایران متشکل از بیژن زنگنه (وزیر نفت و رئیس هیأت مدیره)، علی کاردر (معاون وزیر و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران)، محسن خوشرو (مدیر امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران)، غلامرضا منوچهری (معاون مدیرعامل در امور توسعه و مهندسی)، اصغر هندی (مشاور حقوقی و بین‌الملل وزیر نفت)، کریم زبیدی (مدیر برنامه ریزی تلفیقی شرکت ملی نفت ایران)، محمود بیلکار (مدیر امور مالی شرکت ملی نفت ایران) به عنوان اعضای اصلی و محسن پاک‌نژاد (معاون مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران در امور تولید) به عنوان عضو علی‌البدل و تورج مشتری‌دوست به عنوان رئیس امور مجامع و دبیر هیأت مدیره، می‌باشد.

به استناد گزارش‌های منتشره جهانی، شرکت ملی نفت ایران با در اختیار داشتن ذخایر عظیم هیدروکربوری بعد از ونزوئلا، عربستان و کانادا رتبه ۴ ذخایر نفتی اثبات شده جهان را دارد. ذخایر ثابت شده نفت ایران معادل ۱۵۶/۵۳ میلیارد بشکه هیدروکربور مایع (۱۱۰/۹۹ میلیارد بشکه مربوط به ذخایر خشکی و ۴۵/۵۴ میلیارد بشکه مربوط به ذخایر دریایی) می‌باشد که سهم ۱۱/۳۱٪ از ذخایر ثابت شده نفت دنیا را تشکیل می‌دهد. همچنین این شرکت بعد از روسیه دومین ذخایر ثابت شده گاز طبیعی را دارد. سهم این شرکت از ذخایر ثابت شده گاز طبیعی در جهان معادل ۱۷/۹۳٪ و به میزان ۳۳۷۹۰ میلیارد متر مکعب می‌باشد.

همچنین تولید فعلی نفت در شرکت ملی نفت ایران به عنوان یکی از اعضای اصلی اوپک، روزانه بیش از ۳٫۸ میلیون بشکه می‌باشد که بیش از ۲ میلیون بشکه در روز به صادرات اختصاص یافته و مابقی حدود ۱٫۸ میلیون بشکه در روز صرف مصارف داخلی می‌گردد. همچنین تولید فعلی گاز غنی روزانه بیش از ۸۰۰ میلیون متر مکعب بوده که ۵۵٪ آن متعلق به شرکت نفت و گاز پارس (از شرکت‌های زیرمجموعه شرکت ملی نفت ایران) می‌باشد. شایان ذکر است تولید فعلی میعانات گازی نیز روزانه حدود ۱۳۰ هزار بشکه است. شرکت ملی نفت ایران، چهارمین تولیدکننده بزرگ نفت پس از روسیه، عربستان سعودی و ایالات متحده آمریکا در سال ۲۰۱۱ معرفی شده است. در نمودار زیر، فهرست درآمدهای نفتی ایران طی سال‌های ۱۳۶۰-۱۳۸۸ نشان داده شده است.

فهرست درآمدهای نفتی ایران طی سال‌های ۱۳۶۰-۱۳۸۸

شرکت ملی نفت ایران پنج شرکت اصلی تولید نفت و گاز، شرکت‌های خدمات فنی، مدیریت‌ها، واحدهای ستادی، سازمان‌ها و موسسات متعددی در زیر مجموعه ساختار خود دارد. در بین شرکت‌های اصلی تولیدی زیرمجموعه شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی مناطق نفت خیز جنوب با تولید بیش از ۷۰٪ از نفت خام، بزرگترین تولیدکننده نفت این شرکت به شمار می‌آید و پس از آن، به ترتیب شرکت نفت فلات قاره ایران، شرکت نفت مناطق مرکزی ایران و شرکت نفت و گاز اروندان بزرگترین شرکت‌های زیرمجموعه‌های شرکت ملی نفت ایران محسوب می‌شوند. شرکت نفت و گاز پارس، مسئولیت بهره‌برداری گاز تولیدی میدان گازی پارس جنوبی و میادین حومه آن را بر عهده دارد.

با عنایت به آمار رسمی مندرج در آخرین ترازنامه هیدروکربوری کشور مربوط به سال ۱۳۹۱ که توسط موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی وزارت نفت انتشار می‌یابد، کل میادین فعال نفتی ایران، ۷۴ میدان می‌باشد که ۵۷ میدان در خشکی و ۱۷ میدان در دریا واقع شده‌اند. همانگونه که در جدول زیر نشان داده شده است، تعداد میادین تحت مدیریت هر یک از شرکت‌های ملی مناطق نفت خیز جنوب، نفت مناطق مرکزی ایران، نفت و گاز اروندان و نفت فلات قاره ایران به ترتیب ۳۹، ۱۳، ۵ و ۱۷ می‌باشد.

میادین فعال نفتی به تفکیک خشکی و دریا- سال ۱۳۹۱

عنوان	شرکت	تعداد میادین
خشکی	شرکت ملی مناطق نفت خیز جنوب	۳۹
	شرکت نفت مناطق مرکزی ایران	۱۳
	شرکت نفت و گاز اروندان	۵
دریا	شرکت نفت فلات قاره ایران	۱۷
مجموع میادین		۷۴

لازم به ذکر است تعداد میداین فعال گازی در سال ۱۳۹۱ به شرح جدول زیر، ۲۳ میدان بوده که ۱۴ میدان مستقل گازی و ۵ میدان سازند گازی و گنبدی میدان نفتی در خشکی، ۱ میدان مستقل گازی خشکی، ۲ میدان سازند گازی دریا و ۱ میدان مستقل گازی دریا بوده‌اند.

میداین فعال گازی به تفکیک خشکی و دریا- سال ۱۳۹۱

عنوان	شرکت	تعداد میداین
خشکی	شرکت ملی مناطق نفت خیز جنوب (۳ میدان سازندی و ۲ گنبدی)	۵
	شرکت نفت مناطق مرکزی ایران (۱۴ میدان مستقل گازی)	۱۴
دریا	شرکت نفت و گاز پارس (۱ میدان مستقل گازی)	۱
	شرکت نفت فلات قاره ایران (۲ میدان سازندی)	۲
	شرکت نفت فلات قاره ایران (۱ میدان مستقل گازی)	۱
مجموع میداین		۲۳

خاطر نشان می‌سازد ایران با در اختیار داشتن ۲۹ میدان مشترک هیدروکربوری شامل ۱۸ میدان نفتی، ۵ میدان گازی و ۶ میدان نفت و گاز با هفت کشور همسایه، شامل ۱۲ مخزن خشکی با کشور عراق، ۷ مخزن دریایی با کشور امارات متحده عربی، ۴ مخزن دریایی با کشور عربستان، ۲ مخزن دریایی با کشور قطر، ۱ مخزن دریایی با کشور کویت، ۱ مخزن دریایی با کشور عمان و ۲ مخزن خشکی با کشور ترکمنستان، جزء معدود کشورهای جهان با این تعداد ساختار مشترک هیدروکربوری به حساب می‌آید. در بین میداین مشترک نفت و گاز، ۱۵ مخزن در آب‌های خلیج فارس و ۱۴ مخزن در خشکی قرار دارند.

با عنایت به توضیحات بالا، شرکت ملی نفت ایران ۵۲ میدان هیدروکربوری و ۱۸ بلوک اکتشافی را برای توسعه و سرمایه‌گذاری در نظر گرفته است که اولویت اصلی این شرکت، توسعه میداین مشترک توسعه‌نیافته (Green fields) و در مرتبه دوم، افزایش تولید از میداین توسعه‌یافته (Brown fields) و در نهایت توسعه سایر میداین توسعه‌نیافته با پتانسیل تولیدی بالا است. فهرست میداین و بلوک‌های اکتشافی به طور تشریحی در وب‌سایت مدیریت سرمایه‌گذاری و کسب و کار شرکت ملی نفت ایران قرار داده شده است.

از دیگر شرکت‌های فرعی شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی نفت کش ایران (National Iranian Tanker Company) می‌باشد که در سال ۱۳۳۴ تأسیس و در سال ۱۳۸۸ به بخش خصوصی واگذار شده است. این شرکت با در اختیار داشتن ۴۲ سوپر تانکر در حال حاضر بزرگ‌ترین ناوگان نفت کش در منطقه خاورمیانه و چهارمین در جهان می‌باشد. این شرکت نفت خام و میعانات گازی تولیدی ایران را به بازارهای صادراتی انتقال داده و در تجارت متقابل محموله‌های نفتی را برای برخی از ۱۵۰ رشته نفت در سراسر جهان، از جمله رویال داچ شل، توتال، آرامکو سعودی و شرکت‌های تولیدی نفت دولتی کویت و ابوظبی حمل می‌کند. این شرکت همچنین به عنوان یک شرکت مستقل، می‌تواند تحت قراردادهای مشخص با نرخ‌های بین‌المللی، نفت خام و فرآورده‌های نفتی را میان بنادر مختلف جهان جا به جا نماید.

شایان ذکر است ناوگان هواپیمایی نفت ایران دارای ۵ فروند فوکر ۵۰ و ۴ فروند فوکر ۱۰۰ می‌باشد که تا پایان سال جاری نیز سه فروند هواپیمای ایرباس به منظور توسعه ناوگان خطوط هوایی، اضافه می‌شود.

با عنایت به تحقیقات انجام شده در حوزه تقاضای انرژی و روند رو به رشد تقاضای انرژی در جهان و نقش مسلط نفت و گاز بر آن، پیش‌بینی می‌شود تقاضای نفت طی ۲۰ سال آینده، بیش از ۲ برابر ۲۰ سال گذشته افزایش یابد و گاز طبیعی به عنوان سوخت منتخب قرن حاضر از بیشترین رشد در مجموعه اقلام سبد انرژی برخوردار شود. در این بین شرکت ملی نفت ایران با دارا بودن بیش از ۱۵۷ میلیارد بشکه ذخایر نفتی قابل استحصال و ۳۳ تریلیون مترمکعب ذخایر گازی، از نظر مجموع ذخایر هیدروکربوری جایگاه ممتازی را به خود اختصاص داده است.

پروژه‌های اولویت‌دار شرکت ملی نفت ایران در سال ۱۳۹۶

وزیر نفت پروژه‌های اولویت‌دار شرکت ملی نفت ایران در سال ۱۳۹۶ را ابلاغ و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران را به عنوان مجری این پروژه‌ها منصوب نمودند. پروژه‌های اولویت‌دار شرکت ملی نفت ایران در حکم وزیر نفت به شرح زیر تعیین شده است:

۱- برنامه «افزایش ظرفیت تولید نفت‌خام تا میزان چهار میلیون و ۷۰۰ هزار بشکه در روز در افق ۱۴۰۰ با تمرکز بر میداین مشترک و تأکید بر برداشت صیانتی و تولید چهار میلیون بشکه در پایان سال ۱۳۹۶»

۲- برنامه «افزایش ظرفیت تولید میعانات گازی تا میزان یک میلیون بشکه در روز در افق ۱۴۰۰ با تمرکز بر میداین مشترک و تولید ۶۸۳ هزار بشکه در پایان سال ۱۳۹۶»

۳- برنامه «ارتقای جایگاه بین‌المللی شرکت ملی نفت ایران در فعالیتهای بالادستی نفت و گاز جهان»

۴- برنامه «انعقاد و اجرای ۱۰ قرارداد نفتی و گازی (بر اساس الگوی جدید قراردادهای نفتی و گازی با تأکید بر امکان جذب فناوری و ارتقای فناوری ملی با هدف افزایش ظرفیت بازیافت»

۵- پروژه «افزایش ظرفیت تولید نفت‌خام میداین مشترک غرب کارون (آزادگان شمالی، آزادگان جنوبی، یادآوران، یاران شمالی و یاران جنوبی» به ۳۵۰ هزار بشکه در روز تا پایان سال ۱۳۹۶»

۶- پروژه «تکمیل ظرفیت و راه‌اندازی فازهای ۱۳، ۱۴، ۲۲، ۲۳ و ۲۴ و تولید روزانه ۶۲۰ میلیون مترمکعب گاز غنی در پایان سال ۱۳۹۶»

۷- پروژه «۳۵۰۰ میلیارد ریال کمک به پروژه‌های عام‌المنفعه در مناطق نفت‌خیز و گازخیز و مناطق محروم کشور»

رابطه شرکت ملی نفت ایران و دولت جمهوری اسلامی ایران و قراردادهای جدید نفتی

به استناد قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، سهم شرکت ملی نفت ایران از صادرات یک بشکه نفت خام و میعانات گازی معادل ۱۴/۵٪ و سهم دولت ۸۵/۵٪ می‌باشد. لازم به ذکر است بر اساس ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، حداکثر ۵۰٪ درآمد حاصل از افزایش تولید یا صرفه‌جویی در هزینه‌ها ناشی از اجرای پروژه‌ها تا زمان تکمیل بازپرداخت اصل و فرع سرمایه، قابل تخصیص به شرکت ملی نفت ایران می‌باشد.

خاطر نشان می‌سازد قراردادهای جدید نفتی مصوب هیأت وزیران، در سه دسته ۱- قراردادهای اکتشافی و در صورت کشف میدان/مخزن، توسعه و بهره‌برداری تا مدت مقرر ۲- قراردادهای توسعه میدان/مخزن کشف شده و بهره‌برداری از آن تا مدت مقرر و ۳- قرارداد انجام عملیات بهبود یا افزایش ضریب بازیافت در میدان/مخزن (EOR/IOE/EGR/IGR) در حال بهره‌برداری (Brown Field) بر پایه مطالعات مهندسی مخزن و بهره‌برداری از آنها تا مدت مقرر، می‌باشد. با توجه به سیاست‌های وزارت نفت، توسعه مخازن مشترک، دارای اولویت می‌باشند. مزیت اصلی این نوع قراردادها برای پیمانکاران، دستمزد (Fee) در نظر گرفته شده به ازای تولید یا افزایش تولید به ازای هر بشکه نفت در میدان/مخزن نفتی یا برای هر هزار فوت مکعب استاندارد گاز یا هر بشکه میعانات گازی در میدان/مخزن گازی می‌باشد. طی این مصوبه، به شرکت ملی نفت ایران اجازه داده می‌شود که از محل حداکثر ۵۰٪ از نفت خام یا میعانات گازی تولیدی اضافی و تا ۷۵٪ از گاز طبیعی اضافی و دیگر محصولات و یا عواید آنها بازپرداخت کلیه هزینه‌های سرمایه‌گذار اعم از هزینه‌های مستقیم، غیر مستقیم، هزینه‌های بهره‌برداری، هزینه‌های تأمین مالی و دستمزد تولیدی (Fee) انجام شود. لازم به ذکر است شرکت ملی نفت ایران نفت خام، گاز غنی، میعانات گازی و سایر محصولات نفتی و گازی تولیدی خود را به نرخ مصوب داخلی به فروش می‌رساند.